

sadje, olje, maščobo, ribe in ribje izdelke, deželne in mlinarske izdelke, sadje, semena, kemiške pomočne snovi, rudarske pridelke, prstene in kemiške barve, sveče, milo, pralne priprave, pijačo in opojne pijače, konsumne predmete in delikatese, netivo, fabrikate in obrtne izdelke: železo, kovine in blago iz teh, leseno in koščeno blago, steklo, kamene, glino, porcelan, kavčuk, gumi, vosek, slama in ličje, sedlarsko, vrvarsko, ščetarsko, kleparsko, iglasko, drobno, norimberško igralno blago, volno, platneno in bombažasto prejo, volneno, platneno bombažasto in pozamentirijsko blago, svilo, svileno, belo in pleteno blago, trakove, modno, blago in lipš. Če tudi trgovec z mešanim blagom na deželi nima vseh teh predmetov, ima vendar vse one, katere more prodati po krajevnih razmerah. Da vidimo, da se v Ljubljani mej mešanim blagom nahajajo čisto drugi predmeti, se navaja naslednje: Obrtnik je imel obrtni list za rokovičarski obrt. Ker je pa poleg rokovic prodajal tudi denarnice, ščetke, kravate, naramnice, moderce, toaletne predmete, ovratnike, manšete itd., je priglasil trgovino z mešanim blagom. Trgovec je imel obrtni list za trgovino z pozamentirijskim in modnim blagom in ker je hotel še s klobuki tržiti, priglasil je trgovino z mešanim blagom, mej tem, ko je njegova firma še zmirom trgovskosodno vpisana na trgovino s pozamentirijskim in modnim blagom. Trgovec je imel obrtni list za galanterijsko, norimberško in drobno blago in deželne pridelke. Ker je poleg teh hotel še z nekaterimi drugimi predmeti tržiti, je priglasil trgovino z mešanim blagom, mej tem, ko se firma še vedno glasi na prej označene predmete. Iz tega je pač sprevideti, da je potrebno, da se obseg obrtne pravice posameznih trgovskih obrtov uredi. Če se upošteva, da najrazličnejši predmeti pridejo pod oznamenilom „prodaja mešanega blaga“ v trgovino, se mora prevereti, da je § 38. zakona z dne 15. marca 1883, drž. zak. št. 39, dobil z zakonom z dne 4. julija 1896, drž. zak. št. 205, nujno potrebno dodatno določilo. Če se držimo strogo na določilo, da sme obrt prodaje mešanega blaga obsezati le pravico za malo prodajo živil in tudi predmetov vsakdanje domače potrebe, bi smele nastati tudi v Ljubljani prodaje mešanega blaga, ki bi stopile na mesto dosedanjih večjih branjevcev. Na deželi bi se pa po mnenji odsekovem težko ukoreninila prodaja mešanega blaga, ker je trgovina z mešanim blagom močno razširjena. Sicer bi pa mogla prodaja mešanega blaga, kakor jo ima pred očmi predležeča naredba, na deželi obstati le v večjih krajih. Predmete, o katerih govori zadruga sodnega okraja kamniškega, itak sme imeti trgovec z mešanim blagom, omenjeni zakon in predležeča naredba imata pa tudi namen doseči, da se bo bolje kakor doslej razločevalo, kaj sme imeti trgovec z mešanim blagom in kaj prodajalec mešanega blaga. Odsek torej pritrja načrtu predležeče naredbe, želi le, da naj bi v § 1., točka 1. odpala predmeta: „seno in slama“, ker bi bilo pač težko to trgovino v soglasje dovesti z zakonom z dne 4. julija 1896, št. 205, drž. zak., ki ima pred očmi malo zalogo blaga. Dalje bi bilo v § 1. točka 12. h) kurivu dostaviti (razun premoga). Iz točke 29. seznama bi bilo izpustiti „navadna železna kuhinjska posoda“, ker se oznamenilo malo preobče glasi in s tem predmetom tržijo trgovci z železom, na deželi trgovci z mešanim blagom in najnoveji čas tudi trgovci s kuhinjsko posodo. Odsek predlaga na podlagi teh izvajanj: Čestita zbornica naj se izreče v smislu tega poročila. — Predlog se sprejme.

Kmetijstvo.

Streljanje proti toči.

Slov. Bistrica, 11. julija, 1897.

Proti nevihtam in toči se je že zdavnaj tu in tam streljalo, toda menda nikjer še ne v tako obilni meri in tako sistematično, kakor smo to začeli lani v tukajšnji okolici. Toča pa je tudi posebno ob Pohorji, na čigar južni strani so znani imenitni vinogradi Kovačlonski s Brandnerjem, Ritoznojski, Visovliški itd., skoro vsako leto več ali manj klestila. Leta 1895., ko je prav lepo kazalo v vinogradih, je toča 7. junija potolkla Kovačlonsko goro. To je g. A. Stiegerja, ki ima tam že jako lepe ameriške nasade, napotilo, da je dal napraviti nad jednim delom novega vinograda žično mrežo, ki je na hrastovih stebrih napeta tri metre nad zemljo, da se pod njo lahko opravlja vsako delo. A ta naprava je tako draga — za jeden oral stane do 5000 gld., — da si jo pač navadni vinogradnik ne bo omislil, bi se tudi ne splačala pri navadnih vinskih cenah. Zato je g. Stiger poskušal tudi streljanje in z njim vred nas več drugih posestnikov. Postavili smo lesene kolibe na primernih vzvišenih krajih in naročili iz železa lite topiče (možnarje) dvojne velikosti pri Lorberju v Žalcu, manjše po 25 kil in večje po 70 kil težke. Cena jim je bila po 4 50 do 12 gld. Takih topičev je lani bilo na raznih mestih kakih 200 razpostavljenih, letos jih je že 300 od Tinja do Šmartna, pa od Visovelj do Zgornje Polskave. Središče je na Kovačlonski gori, kjer je g. Stiger postavil še tudi dva železna dimnika od hlaponov, ki sta pritrjena na hrastove šture. Topič se postavi spodaj pod dimnik in vžge. Pritisk po strelu na zrak je tako silen, da se žvižganje sliši kakih 10—15 sekund, torej je zrak pretesen 1000—1500 m na visoko.

Moja strelna postaja z 12 topiči je v Visovljah na nekem griču 320 m nad morjem. Od tod se Pohorje polagoma vzdiguje, dokler v oddaljenosti 8 do 10 km ne doseže višine 1300—1500 m. Oblaki se navadno zbirajo nad Pohorjem in premikajo od severo-zapada na južno-vzhodno stran. Bolj redko prihajajo nevihte od zapada, Vitanjske gore ali od jugo-zapada, od Konjic. Streljati začnemo, ko se vidijo temni oblaki nad Pohorjem, če so tudi še le do 20 km oddaljeni, zlasti kedar se že čuje daljno gromenje. Potem se neprenehoma in naglo strelja ali proti oblakom, ali naravnost v zrak. V vsak topič se vsuje 8—10 dkg smodnika, potem nekaj papirja na smodnik potisne in nabije ali s prstjo ali pa se leseni klin zabije v topič. Vžiga se z zažigalico (Zündschnur), katera se zažge z tako zvano vžigalico za vihar (Sturmzündhölzchen).

In kakšen je vspeh streljanja? Do zdaj popolnem dovoljen. Vsi opazovalci trde, da se ali črni oblaki nekako zjasne, ali se vstavijo in na druge strani obračajo. To je gotovo, da lansko leto 1896, ko je toča na pre mnogih krajih klestila, tukaj ni padlo nobeno zrno.

Naj navedem še dneve iz l. 1896 in kedar smo že letos streljali. Leta 1896. 3. julija nevarna nevihta od Pohorja se bližajoča je bila vstavljena ter se je nekaj toče vsulo više na Pohorju. 11. 20. 21. 22. in 24. julija vsaki dan črne megle z gromom, tukaj le malo dežja. 30. julija silna nevihta na zapadu, kamor smo odrinili topiče, grozna toča po Vitanjski gori. 1. avgusta toča na Pohorji, tukaj le dež. Dne 6. avgusta, oni nesrečni dan, ko je toča silno tolkla po Savinjski dolini, po Slovenskih goricah, pri Mariboru do Gradca, smo že ob $\frac{1}{2}$ 5. uri zjutraj začeli streljati in morali skoraj celi dan pokati, ker so se nevihte od vseh strani bližale. Tu le dež. Dne 12. avgusta nevihta na vshodni strani Pohorja pri Polskavi, oblaki so se premikali le do Ritoznoja, kjer so obstali ter se je toča vsula po polskavskih vinogradih, Ritoznoj pa je ostal brez toče. Neki lastnik vinograda v zadetih krajih g. N. iz Slov. Bistrice, ki poprej ni hotel verjeti, da bi streljanje kaj vplivalo na oblake, priznal je, da je tisti dan res bilo čudno videti, kako so se oblaki, ko so se bližali krajem, kjer se je streljalo, začeli mešati in vstavili. Letos je tudi ta gospod že postavil strelišče. Dne 22. avgusta, ko je potolklo v kozjanskem in brežkem okraju, smo odtod videli črne oblake na jugu, smo sicer streljali, pa bi ne bilo treba.

Tudi letos smo že večkrat bili v nevarnosti in streljali 5., 7., 17., 21. in 24. junija ter 1., 4. in 9. julija. Posebno nevarno je bilo 1. in 4. julija. Dne 1. julija so se proti 6. uri zvečer zbirali črni oblaki nad Pohorjem in se naglo premikali na jugovzhod proti Kovačlonski gori. Bliskalo in grmelo je neprenehoma, v oblakih pa se je čulo ono hrumenje, kakor pred točo. Ko je prišlo na celi črti več sto strelav, so se oblaki obrnili na Pohorje nazaj in vlekli preko Pohorja na severno stran, kjer je potem razsajala nevihta od Ruš do Maribora in je toča tam precej hudo klestila. Ta preobrat oblakov je bil tem čudnejši, ker je tak silen vihar od severa potegnil, po katerem se je navadno vsipala toča, zdaj pa le nekaj kapljic dežja.

Dne 4. julija so tudi oblaki iz severo-zapada preko Pohorja se pomikali z gromom in hrumenjem, a šli naprej preko Ptujkega polja ter sta naliv in toča v ptujskem, ormoškem in ljutomerskem okraju mnogo škode napravila. 9. julija so se oblaki obrnili odtod proti Vitanjski gori, kjer je nekaj toče padlo, 10. julija pa ob vzhodnem Pohorju proti Framu in Mariboru.

O tem streljanju in njega uspehah smo že lani poročali meteorologičnemu centralnemu zavodu na Dunaju, ki je naša poročila objavil v svojem vestniku in priznal, da stvar ni brez praktične vrednosti. Teoretično bi se dalo sklepati, da pretresanje zraka po streljih provzročuje polagno mešanje spodnjih toplih z zgornjimi mrzlimi plastmi in tako ovira zmrzovanje vodinih kapljic, katero se zgodi, ako se spodnji topli zrak naglo vzdigne v zgornji mrzli. Najbrž vpliva tudi elektrika in ni nemogoče, da tudi kemija. Če bo tudi letos streljanje odvrčalo točo, potem

se ne bo moglo tajiti, da res vpliva na oblake. To si želimo vsi.

Dr. J. Vošnjak.

Kmetijske raznoterosti.

Ceplenje na oko je opravljati tekom julija in avgusta — in samo na mlade podlage, kakoršne se nahajajo v drevesnicah ali pa rastejo slučajno divje po obdelanih zemljiščih.

Tobačni lug za pokončevanje drevesnih uši si lahko napravi vsakdo doma. Kupimo v tobakarni ali v tobačni prodajalnici tobačnega prahu ali drugih tobačnih odpadkov, na pr. jeden liter tacega blaga in polijmo ga s 5 litri vrele vode. Ko se voda pohladi, jo precedimo skozi debelo sukno in jo dobro iztisnemo. S to tekočino napolnimo lončeuo posodo, na pr. skledo in v njo pomakamo ušivo vejo ali mladiko ter jo pustimo do 15 minut močiti se v lugu. Če ne poginejo vse uši, je znamenje, da tekočina je prešibka in dodati jej moramo še tobaka. Nevpogljive drevesne dele moramo s copičem ali z gobo prav dobro namočiti. Kadar rabimo tobačni lug proti krvavi uši, prilijmo mu nekoliko petroleja.

Poučni in zabavni del.

Pogled v kemijo in alkemijo.

Opisal J. B.

2.

„Kamen modrijanov“ je dandanes le še govorica, podobna kaki pravljici, ali ne še pred sto leti so imele te besede za učenjake in neučenjake ves drug pomen. Takrat je bil „kamen modrijanov“ nekaj, kar se le more dobiti s trudapolnim premišljevanjem in delom, s potrpljenjem in žrtvami. Iskali so ga z resnobo in vnetostjo, da, moglo se ga je najti, in našli so ga.

Globoko misleči možje, najtemeljitejši prirodznanci, domišljajoči si, da stoje visoko nad predsodki in zmotami svojega časa, sodili so takrat o tistih, ki so dvomili o „kamnu modrijanov“ ravno tako, kakor bi dandanes sodili možje-strokovnjaki o tistem, kateri bi hotel dvomiti o prikaznih spektralne analize, Luther, Baco Verulamski, Spinoza, Leibnitz in mnogi drugi misleči verovali so na „lapis philosophorum“. Pravicoljubni in spoštovani možje trudili so se z nikoli naveličano pridnostjo, ga najti in zastavili so svojo besedo za njegovo existenco in moč. Poldrugi vek so se pečali mnogi resni, nadarjeni in za resnico vneti možje, deloma pa tudi malopridneži, s pojmom, kateremu se sedaj smeje srednješolski dijak, ki se je učil le polleta kemije in prepričan je, da sme alkemijo in njen „kamen modrijanov“ imenovati največjo nemumnost. Vendar smemo „alkemijo“ le smatrati kot zmoto. Prava cenitev „alkemije“ v literaturi je tudi težavna in sicer zaradi njenih težko umljivih in okornih izrazov. Zadnja oporoška in skrivnostna knjiga „Bazilija Valentinusa“ res ni lahko umljivo berilo. Alkemija je tudi nalašč iz verskih vzrokov v temnem, nerazumljivem jeziku pisana, kajti bila je le za posebno „izbrane“ razodeta, in to se je moralo nevrednim skrivati, da se po njih ne oskruni.